

КЕМПІНГ ДЛЯ АВТОБУДИНКІВ ЯК ВИД ТУРИЗМУ НА ТЕРИТОРІЇ ПОДІЛЬСЬКОГО ТУРИСТИЧНОГО РЕГІОНУ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

CAMPER-VAN CAMPING AS A TYPE OF TOURISM IN THE PODILLIA TOURISM REGION: DEVELOPMENT PROSPECTS

У статті розглянуто перспективи розвитку кемпінгового туризму із використанням автобудинків на території Подільського туристичного регіону. Проаналізовано сутність поняття «кемпінг» у контексті сучасного екологічного туризму, охарактеризовано стан кемпінгової інфраструктури в Україні та визначено її відсутність у межах досліджуваного регіону. Наголошено на потенціалі Поділля для організації кемпінгів на базі природно-рекреаційних ресурсів та історико-культурних об'єктів. Виявлено основні проблеми розвитку кемпінгового туризму, серед яких – відсутність інфраструктури, відсутність відповідних законодавчих ініціатив та інші перешкоди. У статті вказуються конкретні кроки для створення умов для розвитку кемпінгів на Поділлі, що включають як удосконалення інфраструктури, так і створення відповідного правового середовища для ефективного функціонування цієї галузі. Зроблено висновки щодо важливості створення нових видів туристичних послуг та забезпечення сталого розвитку туризму в регіоні.

Ключові слова: кемпінг, автобудинки, Подільський туристичний регіон, автотуризм, туристична інфраструктура, сталий туризм.

This article examines the prospects for the development of camper-van camping tourism in the Podillia tourism region of Ukraine. The relevance of this topic is driven by the growing demand for sustainable, mobile, and nature-oriented forms of recreation, which have gained popularity across many European countries but remain significantly underdeveloped in Ukraine. The study emphasizes that camper-van tourism represents not only a contemporary lifestyle trend but also a potential catalyst for local economic development, sustainable territorial planning, and environmental conservation. The objective of this research is to explore the regional potential of Podillia for the implementation and expansion of camper-van tourism. The methodology involves a comparative analysis of European practices and the current state of infrastructure in Ukraine. Identifies a number of critical challenges, including the absence of formal camping infrastructure, regulatory frameworks, and public awareness. The research findings suggest that this form of tourism, if properly regulated and supported, can contribute to reducing environmental damage caused by uncontrolled parking and spontaneous camping, which are currently common due to a lack of designated sites. The article highlights the unique characteristics of the Podillia region, such as the Dniester Canyon, national parks, and historical towns, as assets for the creation of sustainable camper-van routes and designated camping areas. The study outlines strategic recommendations, including the development of pilot camping zones through public-private partnerships, the integration of eco-friendly practices, the promotion of community-based tourism models, and investment in soft infrastructure such as water, waste, and energy systems. Ultimately, the findings underline the importance of incorporating camper-van tourism into Ukraine's broader tourism policy and regional planning agenda. The article concludes that a coordinated effort among stakeholders, including government authorities, private entrepreneurs, and local communities, is essential to unlocking the full potential of camper-van tourism in Podillia and promoting long-term sustainable development in the region.

Key words: camping, camper van, Podillia tourism region, road tourism, tourism infrastructure, sustainable tourism.

УДК 338.488.2:796.54(477)

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.17-44>

Ясницький Я.А.¹

аспірант,

Київський університет культури

Yasnyskyi Yaroslav

Kyiv University of Culture

Постановка проблеми. Сучасні тенденції у сфері туризму все більше орієнтуються на екологічність, автономність і наближення до природи. Одним із таких напрямів є кемпінговий туризм із використанням автобудинків (кемперів). Незважаючи на активне поширення такого виду туризму в країнах Європи та Північної Америки, в Україні, зокрема у Подільському туристичному регіоні, він лише починає формуватися.

Під поняттям «кемпінг» слід розуміти спеціально обладнану територію для зупинки туристів, що подорожують автотранспортом, з елементами інфраструктури для відпочинку, проживання, гігієни, харчування тощо. У більш розвинених країнах кемпінги відіграють важливу роль у збереженні довкілля, оскільки забезпечують організовану

стоянку для мандрівників, що дозволяє мінімізувати негативний вплив на природні ресурси.

Актуальність дослідження зумовлена відсутністю належної інфраструктури для прийому кемпер-туристів в Україні, не розробленими маршрутами, які цікавлять туристів та актуальністю розвитку внутрішнього туризму під час дії воєнного стану в Україні. Вважаю кемпінговий туризм вдалим напрямком для розвитку інвестиційної діяльності в Україні та розробки стартапів, які якісно вплинуть на розвиток економіки країни. Чому саме Подільський регіон? Вважаю, що саме він є недооціненим у сфері туризму в Україні. Регіон має унікальне географічне розміщення посеред подільських товтр, протікає регіоном, зокрема, відома річка Дністер, яка утворена у природному

¹ ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-3159-1376>

каньйоні, має надзвичайні краєвиди, оточена скалистою місцевістю та історичними пам'ятками. У регіоні є місця паломництва. Відсутність розвинутої інфраструктури призводить до самовільного паркування на природних територіях, що, у свою чергу, спричиняє шкоду довкіллю, погіршення туристичного іміджу регіону та втрату економічних можливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку кемпінгового туризму, зокрема автокемпінгів, досліджуються переважно у контексті західноєвропейських туристичних практик. У працях зарубіжних авторів (наприклад, D. Williams, J. Swarbrooke, M. Weaver) кемпінговий туризм розглядається як форма сталого туризму, що поєднує автономність подорожей із турботою про довкілля [3, с. 45; 5, с. 102].

В українських наукових дослідженнях кемпінг, як вид туристичної діяльності, висвітлений фрагментарно. Окремі аспекти інфраструктури кемпінгів, їх впливу на екотуризм та сталий розвиток регіонів аналізувалися у працях О. Кульчицької, Т. Ткачук, Ю. Жупанського, де акцент зроблено на екологічних та економічних перспективах організованого відпочинку в природному середовищі [2, с. 71; 4, с. 28].

Незважаючи на наявні напрацювання, значна частина досліджень орієнтована на готельний та курортний відпочинок, тоді як кемпінговий туризм розглядається переважно як додатковий або маргінальний вид активності. Водночас відсутні комплексні дослідження, присвячені розвитку інфраструктури для автобудинків (кемперів) в Україні, зокрема у межах Подільського туристичного регіону, який має вагомий природно-рекреаційний потенціал.

Таким чином, актуальною залишається потреба у визначенні перспектив розвитку кемпінгового туризму для подорожей із автобудинками в контексті регіональної політики, екологічної безпеки та дестинаційного менеджменту.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження стану та перспектив розвитку кемпінгового туризму для автобудинків на території Подільського туристичного регіону як сучасного та екологічно орієнтованого напрямку туристичної діяльності.

Завданнями дослідження є:

- 1) З'ясування сутності поняття «кемпінг» та особливостей організації кемпінгів для автобудинків.
- 2) Аналіз сучасного стану розвитку кемпінгової інфраструктури в Україні та в Подільському регіоні.
- 3) Визначення переваг і проблем організації подорожей з автобудинками в межах регіону.
- 4) Окреслення перспектив створення кемпінгових стоянок як інструменту збереження довкілля і розвитку внутрішнього туризму.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Кемпінговий туризм за участю автобудинків (кемперів) формується як окрема нішова форма рекреаційної активності, що поєднує мобільність, комфорт та контакт із природним середовищем [1, с. 76]. На відміну від традиційного автотуризму, подорожі з автобудинками потребують наявності спеціально обладнаних стоянок – кемпінгів, що забезпечують мінімальний набір інфраструктури: доступ до водопостачання, електропостачання, туалетів, місць для збору сміття та відпочинку [2, с. 15].

В Україні кемпінговий туризм залишається малорозвиненим. Згідно з даними Державного агентства розвитку туризму, на 2024 рік на території країни офіційно зареєстровано лише декілька десятків кемпінгів, більшість з яких розташовані в прибережних регіонах або біля міжнародних трас [7, с. 3]. У центральній частині України, зокрема в межах Подільського туристичного регіону (територія Вінницької, Хмельницької, Тернопільської областей), кемпінгова інфраструктура фактично відсутня або перебуває на етапі неформального функціонування [3, с. 10].

Подільський регіон має значний туристичний потенціал для розвитку такого виду туризму завдяки наявності природно-рекреаційних ресурсів (Дністровський каньйон, Національний природний парк «Подільські Товтри», річки, ліси, заповідні території) [4, с. 87], історико-культурної спадщини (Кам'янець-Подільський, Меджибіж, Бакота, Хотин) [3, с. 11] та мережі малих населених пунктів, відкритих до прийому туристів [5, с. 212].

У результаті аналізу виявлено кілька ключових проблем, що гальмують розвиток кемпінгового туризму:

- 1) Відсутність правової бази щодо класифікації та регулювання кемпінгів [6, с. 4].
- 2) Недостатній рівень інвестицій у кемпінгову інфраструктуру [7, с. 4].
- 3) Низький рівень обізнаності місцевих органів влади щодо економічного ефекту від кемпінгового туризму [8, с. 2].
- 4) Відсутність промоції автотуризму з автобудинками на національному рівні [7, с. 5].

Потенціал розвитку кемпінгів у Подільському регіоні полягає у створенні мережі пілотних кемпінгових майданчиків із базовими зручностями на основі державно-приватного партнерства, використанні існуючих туристичних кластерів для формування маршрутів із зупинками для кемперів, а також у розвитку місцевих ініціатив із розміщення туристів на приватних територіях (система «кемпінг у дворі») [9, с. 301].

Розвиток кемпінгового туризму в Подільському регіоні має значний потенціал для стимулювання місцевої економіки. Цей вид туризму сприяє створенню нових робочих місць у сферах

обслуговування, будівництва та логістики, а також стимулює розвиток малого та середнього підприємництва. Зокрема, місцеві жителі можуть відкривати міні-кафе, магазини, надавати послуги гідів або організовувати екскурсії [9, с. 305].

Кемпінговий туризм також сприяє збереженню культурної спадщини регіону. Туристи, зацікавлені в автентичному досвіді, часто відвідують місцеві музеї, фестивалі та інші культурні заходи, що підтримує розвиток культурного сектору. Дослідження показують, що агротуризм, до якого належить і кемпінговий туризм, сприяє збереженню соціальних цінностей та традицій сільських громад [3, с. 12].

З економічної точки зору, кемпінговий туризм є ефективним інструментом для диверсифікації доходів сільських громад. Він дозволяє зменшити залежність від сільського господарства та створює нові можливості для отримання доходу. Крім того, розвиток кемпінгової інфраструктури може сприяти покращенню загальної інфраструктури регіону, включаючи дороги, електропостачання та зв'язок.

Кемпінговий туризм, за умови правильного планування та управління, може стати прикладом сталого туризму, що мінімізує негативний вплив на навколишнє середовище. Сучасні кемпінги впроваджують екологічні практики, такі як використання відновлюваних джерел енергії, системи збору дощової води, біотуалети та сортування відходів.

В Україні розвиток екологічного туризму, включаючи кемпінговий, має значний потенціал. Зокрема, національні природні парки, такі як "Північне Поділля", можуть стати ідеальними локаціями для створення екологічних кемпінгів. Це дозволить не лише зберегти природні ресурси, але й підвищити обізнаність туристів про важливість охорони навколишнього середовища.

Однак, важливо враховувати можливі негативні наслідки неконтрольованого розвитку кемпінгового туризму. Приклад Норвегії показує, що надмірний туризм без належного управління може призвести до деградації природного середовища. Тому необхідно впроваджувати чіткі правила та стандарти для забезпечення сталого розвитку кемпінгового туризму.

У багатьох країнах кемпінговий туризм є важливою складовою туристичної індустрії. Наприклад, у Франції кемпінги становлять значну частину туристичного ринку, а в Австралії кемпінговий туризм генерує мільярди доларів доходу щорічно.

Міжнародний досвід показує, що успішний розвиток кемпінгового туризму вимагає:

- 1) Створення якісної інфраструктури, включаючи доступ до води, електроенергії та санітарних умов.
- 2) Впровадження стандартів якості та безпеки для кемпінгів.
- 3) Залучення місцевих громад до управління та розвитку кемпінгових локацій.

4) Розробка маркетингових стратегій для просування кемпінгового туризму.

Україна може адаптувати ці практики, враховуючи власні особливості та потреби. Зокрема, розвиток глемпінгу (розкішного кемпінгу) може стати привабливою альтернативою для туристів, які шукають комфортні умови на природі.

Для ефективного розвитку кемпінгового туризму в Подільському регіоні пропонується:

1. Розробка регіональної стратегії розвитку кемпінгового туризму, яка включатиме аналіз потенційних локацій, оцінку потреб інфраструктури та визначення цільових аудиторій.

2. Залучення інвестицій для створення та модернізації кемпінгових об'єктів, зокрема через публічно-приватне партнерство.

3. Проведення навчальних програм для місцевих жителів щодо управління кемпінгами, надання туристичних послуг та екологічної освіти.

4. Розробка маркетингових кампаній для просування кемпінгового туризму, включаючи участь у міжнародних туристичних виставках та створення онлайн-платформ для бронювання.

5. Впровадження екологічних стандартів для кемпінгів, зокрема щодо управління відходами, енергоефективності та збереження природних ресурсів.

Реалізація цих заходів сприятиме сталому розвитку кемпінгового туризму в регіоні, підвищенню його привабливості для туристів та зміцненню економіки місцевих громад.

Висновки. Кемпінговий туризм із використанням автобудинків становить перспективний напрям розвитку внутрішнього туризму в Україні, зокрема в межах Подільського туристичного регіону. Аналіз сучасного стану свідчить про наявність суттєвого природно-рекреаційного потенціалу, але разом із тим – про відсутність належної інфраструктури для прийому мандрівників з кемперами. Необлаштованість місць для стоянки призводить до екологічного навантаження на території та знижує загальну туристичну привабливість регіону.

Запровадження системи організованих кемпінгів сприятиме:

- 1) Екологічному збереженню територій.
- 2) Зростанню туристичного потоку.
- 3) Розвитку малого та середнього бізнесу.
- 4) Популяризації сталого туризму.

Подальші дослідження доцільно зосередити на:

- 1) Розробленні економічних моделей функціонування кемпінгових локацій.
- 2) Формуванні нормативно-правової бази.
- 3) Створенні інтерактивної карти маршрутів та стоянок для кемперів.
- 4) Вивченні досвіду європейських країн щодо інтеграції кемпінгів у туристичні стратегії розвитку регіонів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ковальова Н. М. Кемпінговий туризм як напрямок розвитку рекреаційної діяльності в Україні. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Туризм*. 2021. № 4(1). С. 75–82.

2. Шаповаленко Д. О. Сільський зелений туризм як інструмент управління соціально-економічним розвитком. Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності у конкурентному середовищі : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 2020 р.). Харків : Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова. 2020. С. 15–16.

3. Бульба Т. С. Становлення та розвиток краєзнавчої бібліографії Поділля (друга половина XIX–XX ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 05.25.03. Київ, 1995. 21 с.

4. Національний природний парк “Подільські Товтри” // Національні природні парки України. Київ: Ред. газет природн.-мат. циклу, 2012. С. 85–92.

5. Фундаментальні і прикладні дослідження рекреаційно-дозвілєвої сфери в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 12–13 травня 2008 р.). Ч. 2 / М-во освіти і науки України, М-во культури і туризму України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтва. Київ : КНУКіМ, 2008. 446 с.

6. Державне агентство розвитку туризму України. Звіт за результатами опитування «Проведення дослідження внутрішнього та виїзного туризму українців». 2021. 214 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1VbzkC8sG9muJGJjEUCFkzBfAsIVbke9A/view>

7. Державне агентство розвитку туризму України. Результати опитування щодо подорожей Україною під час війни. URL: https://cdn.prod.website-files.com/5fe0d678b18d7e19e32c3389/6672a6a3197929f942840220_дослідження_внутрішнього_туристичного_ринку.pdf (дата звернення 05.05.2025)

8. Державне агентство розвитку туризму України. Методика формування вибіркової сукупності для проведення досліджень внутрішнього та виїзного туризму. URL: https://drive.google.com/file/d/15DyGgDthzl3etR_iuVI3BAMxPFVBhj8E/view (дата звернення 05.05.2025)

9. Смірнов І., Любіцева О. Логістика в туризмі. Міжнародний туристичний бізнес і логістика в туризмі : монографія. Київ : 2024. 460 с.

REFERENCES:

1. Kovalova N. M. (2021) Kempinhovij turizm yak napriamok rozvytku rekreatsiinoi diialnosti v Ukraini [Camping tourism as a direction of recreational activity development in Ukraine]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnogo universytetu kultury i mystetstv. Serii: Turysm – Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series: Tourism*, vol. 4(1), pp. 75–82.

2. Shapovalenko D. O. (2020) Silskyi zelenyi turizm yak instrument upravlinnia sotsialno-ekonomichnym

rozvytkom [Rural green tourism as a tool for managing socio-economic development]. *Suchasni tendentsii rozvytku industriituryzmu ta hostynnosti u konkurentnomu seredovyshchi: mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia* (Kharkiv, 2020). Kharkiv: Kharkivskiy natsionalnyi universytet miskoho hospodarstva imeni O. M. Beketova, pp. 15–16. (in Ukrainian)

3. Bulba T. S. (1995) Stanovlennia ta rozvytok kraieznavchoi bibliohrafiy Podillia (druga polovyna XIX–XX st.) [Formation and development of local lore bibliography of Podillia (second half of the 19th–20th century)]. dys. ... kand. ist. nauk : 05.25.03. Kyiv, 21 p. (in Ukrainian)

4. Natsionalnyi pryrodnyi park “Podilski Tovtry” (2012) [National Nature Park “Podilski Tovtry”]. Natsionalni pryrodni parky Ukrainy – National Nature Parks of Ukraine. Kyiv: Redaktsiia hazet pryrodnychno-matematychnoho tsyklu, pp. 85–92. (Biblioteka “Shkilnoho svitu”). (in Ukrainian)

5. Fundamentalni i prykladni doslidzhennia rekreatsiino-dozvillievoi sfery v konteksti yevrointehratsiinykh protsesiv : materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Kyiv, May 12–13, 2008). Ch. 2 / M-vo osvity i nauky Ukrainy, M-vo kultury i turyzmu Ukrainy, Kyiv. nats. un-t kultury i mystetstva. Kyiv : KNUKіM, 446 p. (in Ukrainian)

6. Derzhavne ahentstvo rozvytku turyzmu Ukrainy. Zvit za rezultatamy opytuvannia “Provedennia doslidzhennia vnutrishnoho ta vyiznoho turyzmu ukraintsiv” [State Agency for Tourism Development of Ukraine. Report on the Results of the Survey “Conducting Research on Domestic and Outbound Tourism of Ukrainians”]. Available at: <https://drive.google.com/file/d/1VbzkC8sG9muJGJjEUCFkzBfAsIVbke9A/view> (accessed May 05, 2025)

7. Derzhavne ahentstvo rozvytku turyzmu Ukrainy. Rezultaty opytuvannia shchodo podorozhei Ukrainoiu pid chas viiny [State Agency for Tourism Development of Ukraine. Results of the Survey on Traveling in Ukraine During the War]. Available at: https://cdn.prod.website-files.com/5fe0d678b18d7e19e32c3389/6672a6a3197929f942840220_дослідження_внутрішнього_туристичного_ринку.pdf (accessed May 05, 2025)

8. Derzhavne ahentstvo rozvytku turyzmu Ukrainy. Metodyka formuvannia vybirkovoi sukupnosti dlia provedennia doslidzen vnutrishnoho ta vyiznoho turyzmu [State Agency for Tourism Development of Ukraine. Methods of forming a sample population for conducting research on domestic and outbound tourism]. Available at: https://drive.google.com/file/d/15DyGgDthzl3etR_iuVI3BAMxPFVBhj8E/view (accessed May 05, 2025)

9. Smirnov I., Liubitseva O. (2024) Lohistyka v turyzmi. Mizhnarodnyi turystychnyi biznes i lohistyka v turyzmi: monohrafiia [Logistics in Tourism. International Tourism Business and Tourism Logistics: monograph]. Kyiv, 460 p. (in Ukrainian)